

TEZAUŢĂ LITURGICĂ
11 NOIEMBRIE

**VIATA
SF. CUVIOS-
MARTURISITOR
TEODOR
STUDITUL**

ROMAN, 1993

VIATA SF. CUVIOS-MARTURISITOR TEODOR STUDITUL

Era în Constantinopol un bărbat de bun neam și bogat, cu numele Fotin, având soție care se numea Teoctista și amândoi erau binecredincioși și temători de Dumnezeu. Aceștia au născut pe acest fericit Teodor și botezându-l după obiceiul creștinesc, îl creșteau cu bună îngrijire și l-au dat la învățătura cărții. Pe atunci era eresul luptării contra sfintelor icoane pe când împărătea nedreptul împărat Constantin Copronim și era mare prigoană asupra celor binecredincioși. Pentru aceea Fotin, lăsând cetatea și boieria pe care o avea de la împăratul și sfătuindu-se cu soția sa, au împărțit toate averile lor. Apoi lepădându-se de lume, au primit viața călugărească și în aceea s-au nevoit bine până la sfârșit. Iar fericitul Teodor, învățând înțelepciunea cea elinească, s-a făcut ritor și filosof ales, vorbind cu cei răucredincioși despre bună credință și era atât de iscusit în dumnezeieștile Scripturi și în dogme, încât nu puteau să-l biruiască ereticii niciodată.

Murind Copronim, împăratul cel rău credincios, a venit după dânsul Leon, fiul său, care urma credința cea rea a tatălui său; dar acela n-a

împărățit mult, ci curînd a pierdut împărăția și viața. Iar după dînsul a venit pe scaun Irina, soția lui, împreună cu fiul său Constantin. Aceasta fiind bine credincioasă, după cum arată numele său, care înseamnă pace, a adus pace Bisericii și a alinat tulburarea, chemând mulțime de Cuvioși Părinți și împreună cu Prea Sfințitul Patriarh Tarasie, a adunat la Niceea Soborul al șaptelea a toată lumea, la care, lepădând învățăturile celor necredincioși, iarăși au hotărât să se cinstească dumnezeieștile icoane ca și mai înainte și să se închine lor.

Acolo erau adunați trei sute șazeci de Părinți, între care era și sfințitul Platon, care mai înainte petrecuse în muntele Olimpului, a cărui pomenire se cinstește în a cincea zi a lunii aprilie. Acesta era unchiul dinspre mamă al fericitului Teodor, iar Teodor îi era nepot. Platon avea duhul lui Dumnezeu viețuind în el și a fost tuturor spre folos, ca un iscusit în dumnezeieștile Scripturi și plăcut la vorbă.

Săvârșindu-se Sinodul, Platon a luat cu sine pe fericitul Teodor și, împreună cu dînsul, pe doi frați ai lui, pe Iosif și pe Eftimie, care au voit să primească viața călugărească. Cu aceștia plecând, a venit la un loc ce se chema Sacudian, iar locul acela era foarte frumos și bineplăcut celor ce voiau

a petrece în liniște, căci era un loc înalt, frumos la vedere, având împrejur mulți copaci înalți și apă limpede curgătoare. Și numai o intrare era la locul acela pe care, văzându-l, le-a plăcut la toți și s-au sălășluit acolo. Iar după puțină vreme au zidit o biserică în numele Sfântului Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu.

Începând a se înmulți frații, sfințitul Platon a zidit o mănăstire, iar fericitul Teodor, fiind tuns în chipul călugăresc, mai mult decât alții se nevoia cu postul și cu ostenelile; pentru că își alegea lucrurile cele mai grele și slujbele cele mai de jos, învățând smerenia. Și era de mirare multora căci fiind fecior de părinți de neam bun și bogați și crescut în belșug, s-a apucat de lucruri aspre, adică a tăia lemne, a aduce apă și a săpa pământul în grădini, a căra pietre și altele asemenea. Și de multe ori aducând gunoi pe spate în grădină, îl puneă spre bună creștere a verdețurilor. Apoi ajuta fraților celor neputincioși și bolnavi, fiind slugă tuturor.

Avea încă și această sârguință, ca toate gândurile și faptele să le mărturisească părintelui său, Sfântul Platon, căci cu dragoste mergea la dânsul și se mărturisea, primind mustrare și iertare de la el. Apoi totdeauna își alegea o parte din zi spre cugetarea la Dumnezeu, ca, singur stând înaintea Lui, cu minte netulburată și neamestecată cu cele

pământești, să-I aducă slujbă în taină. Dar nu putea fapta cea bună a se tăinui, pentru că lacrimile, care cu îndestulare ieșeau din ochii lui, erau nemincinoase mărturii ale faptelor bune.

Iar înfrânarea lui era minunată și cu înțelepciune rânduită, căci nici nu se lepăda de bucate, nici nu îngreua stomacul său cu dânsese fără vreme; ci cu meșteșug zdrobea capul balaurului slavei celei deșarte. El nu postea mai mult decât vremea cea rânduita a tuturor fraților și când ședeau toți la masă atunci ședea și el și mânca cu dânsii, însă atât de puțin gusta din bucățele ce erau puse înaintea, încât numai să-și împlinească nevoia trupului și să-și acopere înaintea altora înfrânarea sa, ca să nu fie cunoscut că nu primește bucate și să nu se arate oamenilor că postește. Mulți râvneau obiceiului său și pe cât era cu puțință se sârguiau a-l urma. Dintre aceștia erau și frații lui: Iosif - care mai pe urmă, pentru viața sa cea plină de fapte bune, a fost păstorul Bisericii Tesalonicului -, și Eftimie.

După dânsii au fost Atanasie, Navgratie, Timotei și mulți alții, dintre cei ce se înfrânau, care, urmând obiceiului lui Teodor, au sporit în faptele cele bune.

Între alte fapte bune, fericitul Teodor avea și râvna citirii cărților sfinte; căci cu sârguință citea

așezământul Legii celei Vechi și a celei Noi și tâlcuirile Sfinților Părinți, iar mai mult iubea cuvintele Sfântului Vasile cel Mare, pe care le avea ca o hrană a sufletului său și multă dulceață primea dintr-însele, păzind cu dinadinsul pravila și orânduiala vieții călugărești așezată de Sfântul Vasile cel Mare, nelăsând nici o iotă sau o cirtă. Iar pe cei ce nu le păzeau pe acelea, chiar și orânduiala cea mai mică, pe aceia nu-i socotea călugări ci ca pe niște mireni.

Cuviosul Platon, văzând pe fericitul Teodor așa de strălucit prin viața cea cu fapte bune, se bucura foarte mult pentru dânsul. Deci, vrând a-l cinsti cu preoția, l-a luat și l-a dus în Bizanț la Preasfințitul Patriarh Tarasie, care l-a hirotonit preot mai mult cu sila, căci nu voia fericitul a primi o treaptă ca aceasta deoarece se socotea nevrednic. Însă, neputând a se împotrivi poruncii lui Platon, părintelui său cel duhovnicesc și patriarhului, și mai ales voinței lui Dumnezeu, s-a plecat a primi treapta preoției. Și întorcându-se la mănăstire, spre mai mari nevoințe și osteneli s-a dat, pe care a le spune toate nu este cu putință.

După câțiva ani, Cuviosul Platon, slăbind din pricina ostenelilor și a bătrâneților sale cele de mulți ani, a voit să-și lase egumenia sa și dorea s-o primească fericitul Teodor în locul său. Și adeseori

îi grăia lui despre acestea, rugându-l și învățându-l, ca să ușureze sarcina părintelui său și să o poarte el, ca cel mai tare și mai iscusit în toate orânduielele călugărești. Iar el se lepăda, voind a fi sub egumen, decât a fi el egumen peste alții știind că mai ușor este a se povățui de alții, către mântuire decât a povățui el pe cineva.

Cuviosul Platon, văzând pe Teodor că nu se pleca la aceasta, a meșteșugit lucrul acesta. S-a culcat în pat ca un bolnav și neputincios și, chemând pe toți frații, le-a spus că el este aproape de moarte; apoi i-a întrebat pe cine voiesc să aibă după dânsul povățuitor, cine li se pare a fi mai bun; căci știa cuviosul că nu vor voi pe altcineva decât numai pe Teodor, pentru că toți îl iubeau și-l cinsteau pentru faptele sale cele bune. Și așa a și fost pentru că toți au zis într-un glas: „Teodor să ne fie egumen”. Iar Platon îndată a încredințat lui Teodor egumenia și n-a mai putut fericitul Teodor să se împotrivească la toată mulțimea fraților.

Deci, primind egumenia, a început și mai mari nevoițe, făcându-se pildă tuturor, învățând cu cuvântul și cu fapta și îndreptând rânduielele cele răzvrătite dintre călugări. Pentru că erau atunci unii care, nepăzind rânduielele cele călugărești și mai vârtos făgăduința sărăciei, viețuiau asemenea ca mirenii. De aceștia fiindu-i milă fericitului

Teodor, s-a sârguit degrabă să-i îndrepteze bine și altora de primpjur le-a adus mult folos, deși cârteau unii asupra lui, dar el nu băga în seamă acestea cât de puțin, și nu lua aminte la ceea ce grăiau cârtitorii, ci se îngrijea că faptele lui să fie plăcute lui Dumnezeu.

Iar mai pe urmă și aceia înțeleptându-se, împlineau voia lui, descoperindu-i lui chiar și gândurile lor. De aceea el, luând aminte cu socoteală, dădea fiecăruia povața ce se cădea, pe cei mai leneși deșteptându-i spre nevoie, iar pe cei care se nevoiau peste putere, mai oprindu-i puțin din multele osteneli ca să nu slăbească. Acum se cade a spune pătimirile sfântului ce le-a avut pentru râvna după Dumnezeu și pentru Legea Lui, ca să-i vedem răbdarea cea cu bărbăție în necazuri.

În acea vreme, împăratul Constantin, fiul cel neasemenea maicii celei bune și iubitoare de Hristos, adică împărăteasa Irina, a izgonit pe aceasta de la împărăție și a început a domni singur. Și fiind tânăr și cu obiceiuri rele, s-a dedat la patimi fără măsură și la desfrânare. Pentru aceea a izgonit și pe soția sa Maria, pe care a făcut-o de s-a tuns cu sila în cinul monahicesc, iar în locul ei și-a luat altă femeie cu numele Teodotia, care era rudenie tatălui său. Preasfințitul Patriarh Tarasie n-a voit să binecuvânteze cununia lor, dar

un preot oarecare cu numele Iosif, care era iconomul bisericii, defăimând dumnezeieștile legi și neascultînd de patriarhul, s-a făcut pãrtinitor și sãvârșitor acelei nunți fãrãdelege.

Acest preot, dupã aceea, fãrã zãbavã și-a luat rãsplãtirea pentru îndrãzneala sã, precum mai pe urmã se va arãta. Iar patriarhul se sãrguia în tot chipul ca sã despartã acea însoțire a împãratului, dar nu putea, cãci împãratul se lãuda cã va ridica iarãși eresul luptãrii contra sfintelor icoane. De aceea patriarhul a lãsat pe împãrat sã petreacã așa, ca sã nu vinã mai mare nenorocire asupra Bisericii lui Hristos. Deci o fãrãdelege ca aceea începãndu-se de la casa împãrãteascã, s-a întins pretutindeni, nu numai prin cetãțile dimprejur, ci prin hotarele cele mai îndepãrtate. Așa au început a face domnii și stãpânii care erau în Bosfor și Gothii și cei care stãpãneau și prin alte pãrți, despãrțindu-se de femeile lor, și cu sila ținãndu-le în chip cãlugãresc, luãnd în locul lor altele.

Acestea auzindu-le Fericitul Teodor, plãngea cu sufletul și oftã greu de niște pãcate ca acestea, ce se fãceau pe fațã, întristãndu-se și temãndu-se sã nu intre în obicei nelegiuirea aceea, iar legea lui Dumnezeu sã fie înlãturatã dintre creștini. Deci, aprinzãndu-se cu rãvnã dupã legea dumnezeiascã, a trimis la toți cãlugãrii vestindu-le fãrãdelegea

împăratului și poruncind să-l scoată despărțit de Biserica lui Hristos, ca pe un defăimător al legii lui Dumnezeu, care, îndrăznind a se însoți cu rudenia lui, a făcut sminteală altora.

Cu astfel de curaj, Cuviosul Teodor dădea pe față fărădelege pe care o făcuse împăratul, încât a străbătut pretutindeni această râvnă a cuviosului, de care însuși împăratul, înștiințându-se despre aceasta, s-a necăjit asupra lui. Dar nu-și arată îndată mânia lui, știindu-l bărbat drept și având de la toți mare slavă și cinste.

Deci mai întâi, împăratul a gândit să-l înduplece cu momeală; și a poruncit soției sale celei desfrânate, ca să trimită la sfântul mult aur, rugându-l să se roage pentru dânsa și pentru neamul ei. Făcându-se aceasta, sfântul n-a primit aurul, iar pe cei trimiși i-a alungat ca pe cei ce împreună se învoiseră la fărădelegea împăratului. Apoi împăratul îndată a făcut alt sfat. A chibzuit să meargă acolo unde viețuia cuviosul, ca și când ar avea oarecare trebuință. Dar pricina adevărată era ca să vorbească cu Cuviosul Teodor și să-l supună, socotind că-l va întâmpina împreună cu frații și va da cinstea ce i se cuvenea împăratului.

Însă, când a trecut împăratul pe lângă mănăstire, n-a ieșit cuviosul înaintea lui, și nici unul din frați

ci, închizându-se înăuntru, ședeau în tăcere; slugile împărătești, bătând la poartă, nimeni nu le răspundea. Atunci împăratul mai tare s-a mâniat și, întorcându-se la palat, a trimis îndată un boier cu ostași, poruncindu-i să pună multe chinuri asupra sfântului și asupra celorlalți călugări, care se țin de sfatul lui și, bătându-i, să-i izgonească din mănăstire și să-i trimită în surghiun. Mergând trimisul acela, a năvălit asupra mănăstirii fără de veste și, prinzându-i pe toți, i-a chinuit fără milă, începând de la Cuviosul Teodor, încât s-au umplut trupurile lor de răni și pământul s-a înroșit de sângele lor. Iar după acele bătăi, a trimis pe cuviosul în surghiun la Tesalonic, și împreună cu dânsul unsprezece părinți mai aleși, care, pătimind împreună cu cuviosul, răbdau cu dânsul vitejește în legături și în necazuri, bucurându-se că sunt răniți și izgoniți pentru dreptate.

Auzind despre acestea, călugării din Herson și din Bosfor, cum că marele Teodor și cei împreună cu dânsul au rămas neclintiți cu mintea, împotrivindu-se fărădelegii împăratului, și câte au pătit, le-a părut rău de aceasta. Deci urmând acelora, asemenea au propovăduit pe împăratul cel fărădelege și străin de Biserică, pentru care pricină mulți dintre dâșii au pătit surghiunie. Iar Fericitul Teodor, fiind în surghiunie, scria către cei care erau închiși pentru aceeași pricină, întărindu-i

pe dâșșii și învățându-i ca să nu slăbească în voință și să nu se clatine în necazuri, ci mai vârtos să se îmbărbăteze și să pătimească pentru adevăr.

Atunci, a scris și către papa de la Roma, vestindu-l despre ce a pătimit de la împăratul care făptuise fărădelegea. Iar papa a scris înapoi către dâșșul, lăudându-i răbdarea să, fericindu-l pentru râvna lui după Dumnezeu și pentru bărbăția cea neclintită. Însă Dumnezeu fără zăbavă a făcut izbânda asupra împăratului, pentru nevoița și chinuirea robului Său; căci l-a lipsit și de împărăție și de viață, fiindcă maica lui și boierii, sculându-se asupra-i, i-au scos ochii, și de durere îndată a murit. Iar după moartea lui, Irina luând iarăși împărăția bizantină, toți au fost scoși din închisori și Fericitul Teodor a fost chemat din Tesalonic la Constantinopol și a fost cinstit de împărăteasă și de patriarh ca un mărturisitor al lui Iisus Hristos.

Atunci preotul Iosef, cel mai sus pomenit, care îndrăznise să binecuvânteze nunta împăratului cea fărădelege, și-a primit judecata după pravila Sfinților Părinți și a fost scos din treaptă preoției și izgonit din biserică; iar Sfântul Teodor s-a întors la mănăstirea sa și toți s-au bucurat de întoarcerea lui, nu numai călugării, ci și mirenii. Apoi toți cei dimprejur alergau să-l vadă, bucurându-se de un păzitor ca acesta al legii lui Dumnezeu, care a

răbdat pentru dreptate răni și izgoniri și care iarăși s-a întors la păstoria sa. Deci Cuviosul, adunând duhovniceștile sale oi risipite, le păstorea pe ele ca și mai înainte, petrecându-și viața în plăcerea lui Dumnezeu, și luminând tuturor cu fapte bune ca o făclie în sfeșnic.

Iar după câțiva ani s-au făcut năvălirile turcilor asupra grecilor, robind părțile stăpânirii grecești. Atunci mulți au fugit de frică în cetățile cele mai îndepărtate, precum și Cuviosul Părinte Teodor, care nu s-a dat pe sine și pe cei împreună cu dânsul într-o primejdie că aceea, ci ascultând pe Cel ce le-a zis: Duceți-vă puțin până va trece mânia lui Dumnezeu, a lăsat chinovia și a venit împreună cu frații în Constantinopol. Iar venirea lui a fost plăcută patriarhului și împărătesei, bucurându-se de dânsul și l-au rugat să primească mănăstirea studiților și să rânduiască mai bine viața ucenicilor săi. Aici se cuvine să pomenim ceva și despre acea mănăstire a Studiților de când s-a început.

Și iată cum. Un bărbat oarecare din cei de bun neam, mare și puternic, a venit din Roma, fiind cinstit cu boieriile de patriciu și antipat. Acesta a zidit în Constantinopol o biserică mare și preafrumoasă în numele Sfântului Ioan Botezătorul și a făcut pe lângă mănăstire ziduri și chilii. Apoi, chemând călugării de la locașul numit

al „neadormiților”, i-a rugat să viețuiască în mănăstirea lui și să-și țină toată rânduiala lor. Iar numele acelui boier era Studie. Deci, de la numele lui a luat numire mănăstirea, numindu-se a Studitului, în care au viețuit călugării până la împărăția lui Copronim, ținând rânduiala neadormiților. Iar când necredinciosul Copronim făcea rău Bisericii lui Dumnezeu, cu lupta contra sfintelor icoane, atunci a izgonit pe călugări din Bizanț și a rămas pustie mănăstirea Studitului.

Apoi, după ce a pierit necredinciosul împărat, prigoana a încetat, iar călugării au început iarăși a viețui pe lângă biserica Studitului, dar mai mulți. Într-acea vreme, când a venit cuviosul împreună cu călugării săi în Constantinopol, numai doisprezece călugări petreceau în acea mănăstire. Deci cuviosul fiind rugat de împărăteasa Irina și de Sfântul Patriarh Tarasie, a primit mănăstirea Studitului și a început a viețui într-însa.

Văzând locul plăcut pentru petrecerea călugărilor, a înnoit și a întins mănăstirea și s-a adunat mulțime de frați, pentru că veneau la dânsul călugări și de la alte mănăstiri, vrând să viețuiască lângă dânsul și să-l aibă povățuitor; iar el îi primea pe toți ca un părinte și cu nefățarnicie îi iubea. La el nu era mai puțin iubit acela care era călugărit într-o altă mănăstire, precum fac mulți din

egumenii nepricepuți, cinstind mai mult pe aceia pe care el singur i-a călugărit, iar pe cei călugăriți în alte mănăstiri nu ca pe cei ai lor, ci ca pe niște străini îi socotesc. Dar la Cuviosul Teodor toți erau deopotrivă, deasemenea pe toți îi iubea deopotrivă și pentru toți avea purtare de grijă. Pentru că știa că unul și același este chipul călugăresc, ori unde se va îmbrăca într-însul; precum și darul Botezului unul este, ori unde s-ar învrednici cineva de el, și numai după măsura faptelor bune se deosebesc răsplătirile celor călugăriți.

Ucenicii acestui cuvios părinte sporeau întru toate faptele cele bune, încât străbătând pretutindeni vestea despre viața lor cea sfântă, mulți alergau la dânșii, dorind a râvni nevoințele lor, și s-a înmulțit numărul lor până la o mie de frați. Atunci văzând cuviosul mulțimea ucenicilor săi și că-i este cu neputință a lua seama tuturor singur și a cerceta faptele, cuvintele și gândurile fiecăruia, pentru aceea, ca și Moise, a pus începători pe care îi știa că sunt mai pricepuți, mai iscușiți în fapte bune și mai nevoitori și pe fiecare dintr-înșii îi orânduia cu chemarea ce se cuvenea. Pe unul îl chema econom, pe altul eclesiarh, pe unul păzitor, pe altul înfrînător și pe fiecare după slujba cea orânduia lui.

Apoi a scris și porunci cum fiecare dintre dânșii va săvârși cele poruncite, începând de la cel dintâi și până la cel mai de pe urmă. Și a așezat și canoane pentru greșeli, unora a rânduit câteva închinăciuni, iar altora port, și pentru fiecare greșeală a rânduit cercetarea ce se cuvenea. Dacă cineva ar fi lăsat dumnezeiasca cântare, sau ar fi sfărâmat vas, sau ar fi vorbit vorbe în deșert, sau ar fi făcut ceva cu nebăgare de seamă, sau ar fi mâhnit vreun frate întru ceva, sau ar fi vorbit cuvinte de prisos, sau ar fi scos glas tare, sau ar fi umblat fără blândețe și fără smerenie, sau ar fi vorbit șezând la masă, nescultînd citirea, sau ar fi cârtit pentru bucate, sau fără de rușine și cu îndrăzneală ar fi aruncat ochii încoace și încolo, sau altceva de ar fi făcut dintre acestea, pentru toate acestea a însemnat canoane după faptă.

Apoi a așezat toate de obște, ca să nu zică că este ceva al lui. De obște era mîncarea, de obște și hainele și fiecare trebuință de obște, ca să aibă și mîntuire de obște. După aceea cuviosul se sârguia și la aceasta, ca să nu iasă călugării lui adeseori din mănăstire în cetate, pentru trebuințele mănăstirii. Căci știa câte ispite se întîmpla călugărului umblînd prin cetate, din pricina vederii fețelor străine și din auzirea vorbelor rele. Pentru aceea a voit să aibă tot felul de meșteșug în mănăstire. Deci, frații învățau tot felul de

meșteșuguri, unii la lucrat în lemn și la zidit, iar alții fierăria, unii la țesătorie, alții la tăiere de piatră și la tot lucrul ce este de trebuință în mănăstire.

Pe când lucrau cu mâinile, în gură pururea aveau rugăciunea lui Hristos și psalmul lui David. Despre acest obicei al mănăstirii Studitului și despre această rânduială s-a străbătut vestea pretutindeni, încât mulți, întemeind mănăstiri în cetățile dimprejur și prin părțile cele mai îndepărtate, prescriind orânduiala Studiților, o țineau pe aceasta, iar unii și până acum o țin. Apoi cuviosul a scris multe cărți folositoare și a alcătuit cuvinte de laudă pentru praznicile împărătești ale Născătoarei de Dumnezeu, cum și viața Sfântului Ioan Botezătorul a cinstit-o cu frumoase cântări. După aceea a alcătuit multe canoane și cântări, adăpând Biserica lui Dumnezeu cu izvoarele învățaturii sale ca un râu plin de apele înțelepciunii și veselind-o cu cântările sale.

După această a răpit împărăția grecească Nichifor prigonitorul și a izgonit de la împărăție pe binecredincioasa împărăteasă Irina. Apoi a murit și preasfântul patriarh Tarasie, iar după dânsul a fost ridicat pe scaun un om cu fapte bune și vrednic de treapta aceasta, care era la nume la fel cu împăratul, căci Nichifor se numea și el. Atunci iarăși au început să fie tulburări în Biserică,

pentru că împăratul cu puterea sa, iarăși a adus în biserică pe Iosef cel pomenit mai sus și a poruncit să-i dea slujba preoției. Patriarhul s-a împotrivit împăratului pe cât era cu putință, dar când l-a văzut tulburându-se cumplit s-a temut că să nu pătimească de la dânsul toată Biserica, ceva mai cumplit de cum a pățimit de la împărații cei răi care au fost mai înainte.

Deci a primit pe Iosef fără de voie în rânduiala preoțească. Dar aceasta, împăratul a făcut-o din pizmă împotriva Cuviosului Teodor, întărâtându-l, căci știa că nu va răbda cuviosul una ca aceasta; ceea ce a și fost. Atunci sfântul a muștrat pe împărat, ca pe cel care făcea rău Bisericii, aducând cu puterea sa mirenească pe acela, pe care sfințitul patriarh Tarasie, împreună cu tot clerul său, judecându-l, l-a depărtat. Deci împăratul s-a mâniat foarte asupra cuviosului Teodor și l-a trimis la surghiun, în ostroavele ce erau aproape de cetate. Asemenea a făcut și fratelui său Iosif și vrednicului de fericire, bătrânului Platon, cum și altor mulți călugări din mănăstirea Studitului.

Apoi a venit veste la împărat că barbarii au ajuns în Tracia și o robesc. Iar împăratul îndată s-a pregătit de război, însă nu atât poftea a birui pe potrivnicii săi, pe cât dorea să izgonească pe Cuviosul Teodor. Deci, mergând cu oastea asupra

sciților, a trimis la sfântul și cu momeli și cu îngroziri voia să-l aducă la un cuget cu dânsul. Iar sfântul i-a răspuns: „Se cade ție, împărate, să faci pocăință pentru păcatul pe care l-ai făcut, să aduni ceea ce ai risipit și astfel să mergi la război. Dar de vreme ce aceasta n-ai făcut, de aceea ochiul cel a toate văzător, prin mine umilitul, astfel mai înainte îți vestește: Să fii înștiințat că nu te vei întoarce din calea în care te duci”. Iar împăratul n-a socotit întru nimic cuvintele sfântului, ci mai mult s-a mâniat asupra lui, și se lăuda că, întorcându-se, i se va face mult rău sfântului. Dar nu s-a învrednicit a se întoarce, pentru că după proorocirea sfântului a fost ucis de barbari.

După dânsul a luat împărăția fiul său, Stavrichie. Dar și acesta a murit degrabă, căci fusese rănit în război, la care fusese cu tatăl său. Apoi a fost ales la împărăție Mihail care atunci era ministru al palatului, bărbat cu adevărat vrednic de stăpânirea împărătească, fiind bun creștin. Acela, luând stăpânire, îndată l-a adus pe Cuviosul Teodor din surghiun și pe toți cei împreună cu dânsul, apoi de mare cinste s-a învrednicit aducând pace bisericilor.

Iar Iosef iarăși a fost îndepărtat din Biserică, ca un mădular netrebnic. În acea vreme fericitul și vrednicul de laudă Platon, s-a dus către Domnul.

Auzind patriarhul de răposarea lui, a venit cu tot clerul în mănăstirea Studitului și, sărutând sfintele lui moaște, l-a îngropat cu cinste.

Cuviosul Teodor, după răposarea lui Platon, părintele său duhovnic, numai doi ani a viețuit cu frații în liniște; căci iarăși s-a ridicat vifor cumplit asupra lui și asupra Bisericii lui Hristos din partea rău-credinciosului Leon Armeanul, care fusese mai înainte voievod al binecredinciosului împărat Mihail. Că fiind trimis la război asupra barbarilor, acolo a adunat mulțime de oaste pentru a merge împotriva împăratului Mihail, făcătorul său de bine. Apoi, înșelând boierii și pe ostași, pe unii cu daruri, pe alții cu făgăduințe, iar pe alții cu alte momeli, i-a atras la sine și astfel s-a făcut împărat, încât nimeni nu era ca să se împotrivescă lui. Înștiințându-se despre aceasta binecredinciosul împărat Mihail, îndată a schimbat porfira împărătească cu rasa monahicească, nemaivoid să facă război cu vrăjmașul său.

Leon Armeanul, luând stăpânirea împărătească, la început se arăta binecredincios și blând, până când s-a întărit în împărăție și a adunat pe ajutorii relei sale credințe. Apoi a început a huli sfintele icoane și a defăima pe cei ce le cinstesc, numindu-i nepricepuți pe unii ca aceia. Iar patriarhul muștra credința lui cea rea și discuta cu dânsul din Sfânta

Scriptură pentru sfintele icoane, dar nimic nu sporea, ci mai mult a pornit pe împăratul cel fără de minte spre mai mare mânie.

Deci împăratul, chemând îndată pe toți preoții cei mai de cinste, pe călugări și pe patriarh, precum și pe fericitul Teodor, și-a dat pe față răutatea lui, hulind și ocărind pe cei ce cinstesc sfintele icoane și lăudând pe cei care au combătut închinăciunea către ele. Căci zicea: „Oare n-a poruncit legea de demult, ce s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, a nu sluji lucrul mâinilor omenești? Lege care zice: Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici altă asemănare. Deci nu se cade a ne închina icoanelor pe care le fac mâinile omenești; căci cum poate cineva să scrie pe icoane pe Cel nescris împrejur, iar scândurile cele de câte un cot, cum să încapă pe Cel neîncăput. Apoi cum putem să socotim Dumnezeu pe Cel închipuit cu vopsele?”.

Iar sfinții părinți se împotriveau în tot chipul la cuvintele lui cele deșarte și hulitoare, zicând: „Dacă vom ține desăvârșit legea dată prin Moise, apoi deșartă va fi credința noastră creștinească, deșartă și propovăduirea apostolească; în zadar vor fi toate dumnezeieștile așezăminte ale Sfinților Părinți și chiar întruparea Stăpânului, ceea ce este înfricoșat de grăit, prin care am cunoscut chipul cel omenesc

al Lui. Noi, când cinstim icoanele, nu cinstim lemnul și vopselele, ci pe Cel închipuit pe dânsle”.

Așa gândind sfinții, Cuviosul Teodor, care știa bine scripturile cele vechi și cele noi, a zis către împărat cu îndrăzneală: „De unde ți-a venit, o împărate, o gândire ca aceasta, ca să necinstim chipul lui Hristos, să aduci în Sfânta Biserică porunca aceasta eretică și să rupi haina ei țesută cu darul cel de sus și cu apostolească și părinteasca învățătură? Au doară din legea cea veche cugeți, când este știut că sfârșitul ei l-a făcut darul cel nou care a venit prin Iisus Hristos? Și dacă se cuvine a ține legea cea veche, de care țineți voi, apoi se cade a vă și tăia împrejur și a ține sâmbetele; și celelalte care sunt scrise într-însa, se cuvine a le face. Dar n-ai putut înțelege aceasta, împărate, cum că legea cea veche a fost dată până la o vreme, numai unui neam care a ieșit din Egipt, adică evreilor? Deci, a încetat umbră după ce s-a arătat darul.

Dar chiar și acea lege nu se păzește pretutindeni, ceea ce se poruncește; căci ea a poruncit să nu se facă asemănare și să nu se închine lucrului de mâini omenești, dar tot ea a îngăduit asemănarea de heruvimi deasupra Chivotului. Dar acel Heruvim nu era făcut de mâini omenești? Însă de toți se cinstea. Iar în darul cel nou Însuși Domnul, închipuindu-și fața Sa pe mahramă, a dat-o lui

Avgar de care acesta ținându-se, a dobândit tămăduire de boala să cea de multă vreme. După aceasta, Sfântul Luca, Apostolul Domnului și evanghelistul, a închipuit cu mâinile sale asemănarea Maicii Domnului și a lăsat-o neamului care l-a urmat. Apoi în Fenicia, arătându-se chipul Mântuitorului cel nefăcut de mâini omenești, a săvârșit multe și strălucite minuni. Iar puterile care se arătau prin chipurile altor sfinți nu dovedesc acestea mai luminat decât soarele, că se cuvine a li se da cinstea cea cuvenită?”.

Împăratul neluând aminte la cele spuse de cuviosul, a zis: „Eu nu voiesc a închipui cu vopsele Dumnezeirea cea nevăzută și neajunsă”. Sfântul Teodor i-a răspuns: „Nici noi, împărate, nu scriem dumnezeirea, ci nescrisă o mărturisim și o credem. Iar trupul Fiului lui Dumnezeu, cel luat de la noi, numai că îl închipuim pe icoane cu scrisori, și Aceluia ne închinăm și pe Acela Îl cinstim; însă nu lemnul sau vopselele”.

Acestea și mai multe grăind cuviosul părinte din dumnezeieștile Scripturi, a muștră rătăcirea împăratului. Iar acesta, umplându-se de mânie, a zis către cuviosul cu mânie: „Te știu pe tine că totdeauna cele nepricepute grăiești și că ești gâlcevitor și mândru și tuturor potrivnic; iar acum ai venit să mă ocărăști și să mă hulești și pe mine,

vorbind nu ca unui împărat, ci că unuia din cei proști. Pentru aceasta ești vrednic de multe chinuri însă te cruț, până când se va arăta mai cu adevărate judecată noastră și atunci, dacă nu te vei pleca, vei primi vrednică pedeapsă pentru nebunia și împotrivirea ta”. Iar ceilalți cuvioși părinți n-au mai vrut nimic să vorbească împăratului, zicând între dâșii: „Ce vom mai spune unui suflet atât de răzvrătit și care nu voiește să se vindece?”.

Iar fericitul Teodor, luând sabia cea duhovnicească, a zis către dâșul așa: „Deci, înțelege și ia aminte, o împărate, că nu este dreptul tău a judeca și a porunci Bisericii. Stăpânirii tale se cuvine a lua în seamă și a îndrepta lucrurile cele lumești, iar cele bisericesti sunt date arhierilor și învățătorilor Bisericii. Ție îți este poruncit numai a urma și a te supune, căci așa zice Apostolul: Dumnezeu a pus în Biserică mai întâi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe dascăli, iar nu pe împărați. Și celelalte scripturi poruncesc ca lucrurile bisericesti să le îndrepteze învățătorii Bisericii, iar nu împărați”.

Atunci împăratul a zis cuviosului: „Dar tu mă izgonești din Biserică?”. Sfântul i-a răspuns: „Nu eu, ci predaniile dumnezeieștilor Apostoli și ale Sfinților Părinți te izgonesc; căci chiar dacă înger din cer ne va vesti ceva împotriva sfintei credințe,

anatema să fie. Iar dacă voiești a fi în sânul Bisericii lui Hristos, împreună cu noi care ne închinăm icoanei lui Hristos, atunci urmează întru toate patriarhului și cinstului sobor, care este cu dânsul”. Acestea auzindu-le împăratul, mai mult s-a umplut de mânie și i-a izgonit pe toți cu necinste.

Ieșind de la împărat, cuvioșii părinți împreună cu patriarhul, au înconjurat pe fericitul Teodor, laudându-l pe el din inimă, pentru că s-a împotrivit prigonitorului și l-a rușinat cu multă înțelepciune și cu bărbăție, muștrând cu îndrăzneală păgânătatea lui. Apoi părinții mergând pe la locurile lor, a ieșit de la eparhul cetății această poruncă: „Că nimeni să nu vorbească, nici să întrebe pentru credință, ci toți să facă voia împăratului, căci așa poruncește el”.

Trimișii au ajuns cu acel cuvânt până la fericitul Teodor; iar sfântul, rugându-se, a zis către dâșii: „Judecați singuri, oare cu dreptate este a vă asculta pe voi, mai mult decât pe Dumnezeu? Mai bine este limbii mele să fie tăiată, decât a tăcea și a nu ajuta credința cea adevărată”. Cuviosul învăța pe toți ca fără de îndoială să țină credința dreaptă, pe unii chemându-i la sine, iar la alții mergând singur, ori trimițându-le cărți, întărind pe cei ce slăbeau cu sufletul.

Iar patriarhul mergând adeseori îi era bun sfetnic și îl mângâia pe el, de vreme ce îl vedea mahnit și cu durere în suflet. Și zicea către dânsul: „Nu te mâhni, părinte, pentru că Domnul nu ne va lăsa pe noi și nu va îngădui ispită mai presus de puterea noastră; nici nu va răbda răutatea aceasta până la sfârșit. Că deși a ridicat vrăjmașul război asupra Bisericii, însă peste puțin se va întoarce durerea asupra capului său. Știi cuvântul Domnului, care zice: De nevoie este a veni sminteală, însă vai omului aceuia, prin care vine sminteală. Din timpul Sfinților Apostoli până în ziua de astăzi câte eresuri au ridicat asupra Bisericii oamenii răzvrățiți cu mintea și câte au pățimit de la dânsii Sfinții Părinți, care au fost mai înainte de noi! Dar Biserica a rămas nebiruită și cei ce au pățimit sunt proslăviți și încununăți, iar ereticii au primit după faptele lor”.

Acestea auzind patriarhul și tot soborul care era cu dânsul, se întărea și se umplea de osârdie de a răbda toate necazurile pentru bună credință. După aceasta, mai trecând puțină vreme, sfințitul patriarh Nichifor a fost scos din scaun de necredinciosul împărat și l-a izgonit din Constantinopol; asemenea și toți arhieriei au fost osândiți la surghiun. Atunci putea să vadă cineva lucru înfricoșat și de groază, ceea ce făceau luptătorii contra sfintelor icoane. Căci pe unele le

aruncau cu necinste la pământ, pe altele le dădeau focului, iar pe altele le ungeau cu noroi și multe alte răutăți făceau.

Iar Cuviosul Teodor, văzând aceasta, suspina cu amar și se minună de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Apoi, plângând zicea: „Cum rabdă cerul o fărădelege ca aceasta!”. Dar nevrând numai în taină a fi cinstitori de Dumnezeu, și în tăcere a plânge pentru o primejdie că aceea, a poruncit fraților săi, pe când era praznicul Duminicii Stâlparilor, să ia sfintele icoane în mâini și să umble în jurul mănăstirii, ridicând icoana sus și cântând cu mare glas: „Preacuratului Tău chip ne închinăm Bunule”, și alte cântări de biruință, înălțând lui Hristos.

Înștiințându-se despre aceasta împăratul, îndată a trimis la sfântul, amenințându-l și înfricoșându-l ca să înceteze cu lucrul acesta, iar de nu va înceta, să știe că surghiunul, rănile și moartea îi stau înaintea. Dar sfântul nu numai că nu înceta, ci și mai mult făcea rugăciuni, învățând pe toți cu mare glas, și sfătuindu-i ca să țină credința dreaptă, și să dea cuvenita cinste sfintelor icoane.

Văzând împăratul că nu este cu puțință nici cu momeli, nici cu îngroziri a potoli îndrăzneala și râvna Cuviosului Teodor, l-a osândit pe el la

surghiun. Iar cuviosul, chemând la sine pe toți ucenicii și învățându-i pe dânșii, le zicea: „Acum, fraților, fiecare din voi răbdând, să-și mântuiască sufletul său, pentru că vremea este cumplită”. Apoi, fiind mâhnit și plângând, s-a urcat în corabie, și a fost dus în Apolonia și închis într-o temniță ce se numea Mesopa. Dar și acolo învăța bună credință, către unii vorbind, iar către alții trimițând scrisori din temniță, întărindu-i în bună credință.

Vestea despre scrisorile lui ajunsese până la împărat, care îndată a trimis pe Nichita, fiul lui Alexie, poruncindu-i să-l ducă pe sfântul la un loc mai îndepărtat, ce se numea Vonita; și acolo, închizându-l în temniță, să-l păzească ca să nu vorbească cu nimeni, nici să scrie ceva despre cinstirea icoanelor. Venind Nichita la cuviosul i-a spus porunca împăratului, iar el a răspuns: „Mutarea aceasta din loc în loc, o primesc cu bucurie, pentru că eu nu am loc statornic în viața aceasta și unde voi fi dus, acolo este locul meu; iar a tăcea și a nu învăța dreapta credință, aceasta nu se poate, nici nu vă voi asculta pe voi într-o astfel de îngrozire voastre nu mă voi teme”.

Sfântul a fost dus la locul pomenit și închis în temniță, însă el tot mărturisea dreapta credință. Înștiințându-se împăratul că Sfântul Teodor nu se

pleacă întru nimic voii lui, s-a aprins de multă mânie și iarăși a trimis pe Nichita, poruncindu-i ca să pună asupra sfântului răni cumplite. Venind acel Nichita, a spus cuviosului porunca împăratului, iar el îndată cum a auzit cuvântul, a început a dezbrăca hainele de pe el, zicând: „Eu de mult doresc aceasta, ca să fiu hrănit cu chinuri pentru sfintele icoane”.

Nichita, fiind bun cu firea și milostiv, văzând trupul sfântului gol, pe care multă osteneală și postul îl slăbise de tot, s-a umilit cu sufletul și n-a îndrăznit a se atinge de dânsul, căci se temea de Dumnezeu; apoi s-a dus, nefăcând sfântului nici un rău. Iar sfântul neîncetat răspândea învățătura sa cea bună, pentru că și străjerii se rușinau de dânsul și nu puteau să-l oprească, deși le era poruncit cu strășnicie ca să nu lase pe Teodor să învețe pe nimeni dreapta credință. El a scris și către ucenicii săi, care erau împrăștiați prin alte părți; căci pentru dânsii mai vârtos se îngrijea, învățându-i să păzească fără frică mărturisirea credinței, măcar de vor pătimi mii de chinuri.

Apoi le aducea aminte că nu sunt nimic pătimirile de acum, pe lângă slava ce se va arăta întru noi și pe care o vor dobândi toți cei ce au răbdat până în sfârșit. După aceea a scris și către preasfințiții patriarhi, către patriarhul Romei celei vechi, către

al Ierusalimului și către al Alexandriei, vestindu-le cu amănuntul cum au fost batjocorite sfintele icoane în Bizanț și cum cei dreptcredincioși sunt ținuți prin temnițe și cum adevărul s-a înghițit de minciună. Apoi îi rugă ca și ei, cu ajutorul lui Dumnezeu, să susțină dreapta credință. Și veneau mulți în temniță la cuviosul, și ascultau învățăturile cele frumoase pe care le dădea dânsul și se întorceau cu mult folos.

Odată un cleric de la Biserica Asiei, trecând pe acolo a cercetat pe sfântul. Acel cleric, auzind învățătura lui pentru bună credință, îndată a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane și s-a închinat lor. Și întorcându-se acasă, nu voia să aibă împărtășire cu episcopul său, care era eretic. Apoi și pe alt cleric, prieten al său, l-a sfătuit și, aducându-l la dreapta credință, l-a întors de la credința eretică. Iar episcopul, aflând că Sfântul Teodor este pricina acestei schimbări a clericilor săi, a vestit prin scrisoarea sa pe împăratul, jeluindu-se asupra Sfântului Teodor.

Împăratul îndată a trimis poruncă voievodului Asiei, ca să pedepsească pe Teodor cu cumplite chinuri. Iar voievodul a trimis pe unul din dregători, poruncindu-i să dea Sfântului Teodor cincizeci de lovituri. Acela venind, când a spus fericitului pricina venirii sale, el îndată și-a

dezlegat brâul și a lepădat haina și și-a dat spatele spre loviri, zicând: „Plăcut îmi este ca împreună cu aceste răni să-mi lepăd trupul și degrabă să mă duc cu sufletul către Domnul meu cel dorit”.

Dregătorul, rușinându-se de sfântul, s-a închinat lui, cerând iertare și apoi s-a dus. După această a venit alt trimis de la împărat, cu numele Anastasie, foarte cumplit și nemilostiv. Acesta bătând cu mâinile sale pe sfântul, i-a dat până la o sută de lovituri și l-a închis într-un loc întunecos. Asemenea și pe ucenicul lui, pe nume Nicolae, care pururea urma părintelui său și pătimirilor lui era părtaș; și pe acela bătându-l, l-a închis împreună cu dânsul și a poruncit străjerilor să-i țină strânși în legături, apoi s-a dus. Ce fel de chinuri a răbdat cuviosul în acea închisoare întunecoasă, nu este cu putință a spune; căci trupul lui slăbit de post și de ostenele călugărești, primind atâtea bătăi, era peste tot o rană.

Încă și temnița aceea era plină de toată necurăția. Iarna degera de frig, pentru că nici haine nu avea, ci numai o zdreanță, iar vară se topea de căldură, pentru că vântul nu răcorea locul acela de nicăieri. Apoi mulțime de jigăni mici erau acolo în temniță. Încă și străjerii, având poruncă cu îngrozire, erau aspri și nemilostivi, căci îl dosădeau și-l ocărau, numindu-l nepriceput și vrăjmaș al împăratului.

Aceia le aruncau printr-o ferestruică, lui și ucenicului său, câte o mică bucățică de pâine, și le dădeau câte puțină apă, și aceea nu totdeauna, ci la o zi sau la două, iar alteori și după mai multe zile; și așa îi chinuia cu foame și cu sete.

Odată părintele a zis către ucenic: „Vezi, fiule, că oamenii aceștia nu numai cu răni și cu această temniță întunecoasă ne pedepsesc, ci cu foame și cu sete vor să ne omoare, dar noi să ne punem nădejdea în Dumnezeu, Care nu numai cu pâine, ci și cu altă mâncare mai bună știe a hrăni, cu a Cărui purtare de grijă se ține toată suflarea. Mie, împărtășirea cu Trupul Stăpânului să-mi fie de acum hrana sufletului și trupului”. Pentru că cuviosul avea totdeauna cu sine o pârțicică din Trupul Cel de viață făcător, adăpat cu Sângele Domnului Iisus Hristos, pe care o păstra pe când săvârșea dumnezeieștile Taine, când îi era cu puțință.

„Deci - zicea el - eu numai cu Acesta mă voi împărtăși, negustând altceva nimic, iar pâinea care ni se dă amândurora să-ți rămână ție singur, asemenea și apa; pentru că foarte puțin ni se dă, precum vezi, și abia poate să fie pentru ție singur, spre întărirea trupului, ca măcar tu să rămâi viu și să vestești fraților trecerea mea din viață, dacă va fi

voia Domnului Dumnezeu a mă săvârși în această mare strâmtorare.”

După câțeva vreme, Cel ce satură toată ființa cu bună Sa voie nu a trecut cu vederea pe plăcutul Său, care se sfârșea de prea multă foame, ci a rânduit pentru dânsul acestea: trecând pe acolo un boier împărătesc a aflat toate despre dânsul, cum răbda strâmtorare și foame. Deci, aceluia i-a plecat Dumnezeu inima spre milă și a poruncit străjerilor ca să dea din destul hrană sfântului și ucenicului său și să nu le mai facă nici un rău, ca să poată viețui. Și era așa cu bunăvoirea lui Dumnezeu, că după puțină vreme schimbându-se necazurile lor, s-au mai întărit cu trupul, însă fericitul părinte se lupta cu multe nevoi, de vreme ce stomacul lui era bolnav, fiind cuprins de multă slăbiciune.

A petrecut sfântul în acea temniță mai mult de trei ani, hrănindu-se cu pâine de la străjeri și aceea o primea cu defăimare. Toate acestea le răbda cu bucurie pentru dreapta credință. Astfel petrecând el și netămăduindu-se desăvârșit de durerile și rănilile ce le avusese mai înainte, iarăși l-au osândit cu mai cumplite chinuri; căci nu se știe cum a ajuns în mâinile împăratului o scrisoare a fericitului Teodor, în care se cuprindea mustrarea credinței rele a împăratului și o învățătură către cei

credincioși, pentru bună cinstire și dreapta slăvire a sfintelor icoane.

Citind împăratul scrisoarea aceea, cu mai multă mânie s-a aprins și a trimis la fericitul Teodor, pe un voievod nemilostiv, ca să-i arate scrisoarea aceea, și să-l întrebe de este a lui; apoi să-l bată până la suflarea cea mai de urmă. Venind voievodul, a arătat scrisoarea fericitului, iar el a mărturisit adevărul cum că este a lui, iar nu a altuia. Atunci voievodul a poruncit mai întâi să bată pe ucenicul sfântului, pe Nicolae, de vreme ce el a scris scrisoarea, ca din partea Sfântului Teodor. După aceea, dezbrăcând și pe Cuviosul Teodor, l-a bătut fără milă, încât tot trupul i s-a rănit și puțin i-a lipsit să nu-i sfărâme chiar oasele. Și lăsându-l abia viu, s-a întors iarăși la ucenicul Nicolae, momindu-l și îngrozindu-l ca să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, aflându-l neplecat, iarăși l-a bătut mai mult decât întâi și l-a lăsat acolo gol, ca să rămână peste noapte în frig, ca astfel îndoit să se muncească și de durerea rănilor și de asprimea gerului, pentru că era atunci luna februarie.

Iar Cuviosul Teodor, din pricina cumplitei bătăi a căzut într-o durere nu ușoară de răbdat, și zăcea ca un mort, abia putând să sufle puțin, negustând nici hrană nici apă. Văzând ucenicul pe părintele

său așa de slab, s-a lăsat pe sine, cu toate că și el era cuprins de mare durere, din pricina rănilor, și se îngrijea de tămăduirea sfântului. Căci, cerând apă de orz, ce se numește ptizan (o doctorie), uda limba lui cea uscată și dându-i câte puțină băutură îl deștepta ca pe un mort.

Apoi, văzându-l că prinde puțină putere de viață, a început a îngriji de trupul lui cel plin de răni, căci multe părți ale trupului se învinețiseră; pe acelea le tăia cu un cuțitaș și le lepăda, ca să se tămăduiască cealaltă parte din corp. Și când a început cuviosul a dobândi puțină sănătate, a tămăduit și el pe ucenicul său.

Astfel, pătimind ei nouăzeci de zile și încă netămăduindu-se desăvârșit de răni, a venit de la împărat alt trimis aspru fără omenie, căruia îi era poruncit să ducă în Smirna pe Sfântul Teodor și pe ucenicul său Nicolae. Iar trimisul acela era iubitor de aur, și socotind că Sfântul Teodor primește aur de la cei ce vin la dânsul să ia învățătură, a poruncit să caute prin toate părțile și să scobească pereții, nădăjduind că va găsi aur; dar neaflând nimic, a început a împlini răutatea cea poruncită lui cu multă prisosință; căci scoțând pe cuviosul și pe ucenicul său din temniță cu ocări și cu bătăi, i-au dat ostașilor și așa au fost duși la Smirna.

Iar fericitul, deși i se sfârșise puterea trupului, însă fiind întărit de Dumnezeu, mergea cu acei ostași nemilostivi care îl duceau ziua fără cruțare, iar noaptea îi legau picioarele de un lemn, și astfel, cu osteneală nespusă, abia a ajuns la Smirna și a fost dat unui bărbat rău, care era învățător al relei credințe. De acesta fiind închis într-un bordei jos și întunecos, se chinuia acolo privind numai spre Stăpânul, Cel ce vede toate, Care numai singur îi era mângâietor și apărător în toate necazurile. Acolo au închis împreună cu dânsul și pe ucenicul său Nicolae și așa sufereau împreună fericiții robi ai lui Hristos.

După puțină vreme iar a venit de la împăratul nemilostiv Atanasie, cel mai sus pomenit, și iarăși a dat sfântului o sută de lovituri, apoi s-a dus. Iar cuviosul le răbda toate acestea cu mulțumire.

Într-acea vreme era în părțile Smirnei un voievod, nepot al împăratului și într-un glas cu dânsul la eres. Acela a căzut într-o boală cumplită și de nevindecat, încât era aproape de răsufierea cea mai de pe urmă. Iar una dintre slugile lui, fiind din ceata dreptcredincioșilor, a adus aminte bolnavului despre Cuviosul Teodor, cum că are darul de la Dumnezeu a tămădui orice boală. El îndată a trimis la cuviosul, poftindu-l ca să se roage lui

Dumnezeu pentru dânsul, și să-l scape de moartea ce acum se apropiase.

Iar cuviosul a răspuns trimișilor: „Spune-ți celui ce v-a trimis pe voi că așa grăiește Teodor: „Vezi ce vei răspunde în ziua ieșirii tale din viață, viețuind așa rău și făcând atâtea necazuri celor dreptcredincioși. Tu, pe lângă alte multe răutăți, ai adus și călugărilor mari necazuri fără de număr și ai omorât cu chinuri pe Tadeu cel mare în fapte bune, care acum se bucură împreună cu sfinții. Iar pe tine cine te va scăpa din chinurile cele veșnice? Deci, măcar la sfârșit, pocăiește-te de răutățile tale”.

Întorcându-se trimișii, au spus voievodului celui bolnav toate cuvintele Sfântului Teodor. Iar el foarte s-a temut, gândindu-se la răutățile pe care le făcuse, și a trimis iarăși la cuviosul, cerând iertare și făgăduind că va primi dreapta credință, dacă îl va ridica de pe patul durerii cu rugăciunile sale. Iar cuviosul i-a trimis icoana Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, poruncindu-i să i se închine și s-o respecte în toată viața sa.

Iar voievodul primind acea sfântă icoană, a luat împreună cu dânsa și ușurare de boala să, apoi a început a se însănătoși. Dar degrabă s-a întors la credința cea dintâi, la sfatul episcopului Smirnei

care era eretic, de la care, luând untdelemn pentru binecuvântare, s-a uns cu dânsul, nădăjduind că va dobândi mai multă sănătate. Dar după ungere îndată s-a întors la dânsul boala cea dintâi, de care înștiințându-se cuviosul, a spus mai înainte moartea cea cumplită a păcătosului, care s-a și întâmplat, pentru că degrabă și-a dat sufletul său. Iar Cuviosul Teodor a pătimit în acea închisoare un an și jumătate, și acolo în Smirna a răbdat mai multe legături.

După aceea și necredinciosul împărat Leon Armeanul, fiind rău, a fost ucis de ostașii săi, iar după dânsul a luat împărăția Mihail, ce se poreclea Travlos, care se mai numea și Valvos. Acesta deși era răucredincios, însă nu prigonea pe cei dreptcredincioși, ci lăsa pe fiecare să creadă precum voiește. Astfel toți părinții și mărturisitorii dreptei credințe au fost dezlegați din legături, scoși de prin temnițe și eliberați din surghiun.

Atunci și Cuviosul Teodor a luat ușurare pătimirilor sale și au venit la dânsul oarecare din ucenicii lui cei vechi, între care era Dorotei, care săvârșise fapte bune din copilăria sa, Visarion, Iacov, Dometian, Timotei și alți mulți a căror viață era cinstită; iar dragostea către părintele lor era mai fierbinte și nemincinoasă.

Deci a venit în Smirna poruncă de la împărat ca și Sfântul Teodor să fie eliberat întru ale sale, precum au fost și alții. Apoi, luând ucenicii pe părintele lor, s-au întors împreună cu dânsul, bucurându-se, după ce a răbdat surghiun șapte ani, iar mai înainte a răbdat cinci ani legături în Tesalonic de la Constantin, nepotul lui Copronim.

Întorcându-se fericitul din surghiun, pretutindeni l-au întâmpinat cu bucurie cei dreptcredincioși, unul pe altul întrecându-se și sârguindu-se a-l primi în casele lor, pentru ca să se învrednicească de binecuvântare prin rugăciunile lui și să se îndulcească de învățăturile lui cele plăcute. Apoi toată Biserica s-a bucurat de întoarcerea Sfântului Teodor și toți l-au fericit, ca cel ce a răbdat atâtea nevoi pentru cinstitele icoane, și cu învățăturile sale pe toți i-a întărit.

După aceea cuviosul a venit în Calcedon ca să vadă pe fericitul Teoctist monahul, care mai înainte fusese cinstit cu dregătoria de magistru. Mângâindu-se cu dânsul duhovnicește, s-a dus să cerceteze pe sfântul patriarh Nichifor, împreună cu pătimitorul său, care și el fusese surghiunit de răucredinciosul împărat Leon Armeanul. Acolo a fost primit de patriarh cu dragoste și s-a bucurat foarte mult de venirea cuviosului, de care fusese mai înainte tare mâhnit. Mângâindu-se mult între

ei cu vorbe duhovnicești, cuviosul s-a dus în locurile Criscentului, și acolo, prin sosirea lui, pe mulți i-a veselit și i-a folosit.

De acolo iarăși întorcându-se la patriarh, a mers împreună cu dânsul și cu alți episcopi la împărat, ca să-l sfătuiască să primească dreapta credință. Dar acela, nepriceput fiind și neînvățând dumnezeieștile cuvinte, n-a luat aminte la cele grăite de acești sfinți, decât numai acestea a răspuns către dânsii: „Eu nu vă opresc a face oricâte veți voi, dar numai această vă poruncesc: să nu puneți icoane în cetatea împărătească, iar aiurea ori unde va voi cineva poate să le pună, pentru că eu nu voiesc a mă închina icoanelor”. Acestea răspunzând el, s-au dus părinții din Bizanț, iar Cuviosul Teodor s-a sălășluit împreună cu ucenicii săi în ținutul Criscentului.

După puțină vreme, ridicându-se război asupra grecilor, din partea unui oarecare Toma, care avea să răpească stăpânirea împăratului, sfântul a fost nevoit să intre iarăși în Constantinopol împreună cu frații săi. Apoi, dacă a încetat războiul, iarăși s-a dus acolo, nevrând a viețui în mijlocul poporului celui înșelat cu eresul lipirii de icoane. Ieșind din Constantinopol, nu s-a dus în ținutul Criscentului, ci s-a sălășluit în Hersonisul Critului, unde era o biserică a Sfântului Trifon, și

acolo, împreună cu ucenicii săi, petrecea viață plăcută lui Dumnezeu întru nevoințele cele monahicești.

Viețuind puțin cu iubiții săi prieteni, a sosit la fericitul sfârșit, având de la nașterea sa șaizeci și șapte de ani. Dar mai înainte de sfârșitul său a căzut în boală grea, în luna noiembrie, bolind rău de stomac. Și a străbătut vestea pretutindeni despre aceasta, cum că fericitul Teodor este aproape de sfârșit.

Atunci au venit la dânsul mulți din Constantinopol și de prin alte locuri dimprejur. Arhieriei, egumeni și călugări de la multe mănăstiri, alergau cu sârguință, pentru ca să audă pe cuviosul vorbind și să se folosească de cuvintele lui cele mai de pe urmă, sau măcar să vadă ieșirea lui din viață și ducerea către Dumnezeu. Pentru că numai apropierea de dânsul o socoteau a fi pentru ei de mare folos, fiindcă era minunat la cuvinte, înțelept în cunoștințe și în toate chipurile înfrumusețat; apoi era liniștit, nemânios, smerit și plin de toate faptele bune.

Fericitul zăcând în pat, deși era foarte slăbit, totuși pe cât îi era cu putință, vorbea cele de folos către ucenici. Dar puțini puteau să-i audă cuvintele, de vreme ce limbă lui se usca de arșița bolii. Pentru

aceea, unul din cei ce scria repede, șezând aproape și ascultând, a scris cele ce grăia dânsul, că dacă va vrea cineva să le știe toate, să le caute în cartea fericitului și să le citească spre a se folosi. Pe când cuviosul vorbea, a început a-i fi mai ușor și l-a mai lăsat boala.

Apoi, sculându-se pe picioarele sale, a început a umbla și, intrând în biserică în ziua Duminicii, a săvârșit dumnezeiasca Liturghie, ținând cuvânt de învățătură către frați. După aceea a mâncat împreună cu dâșii. Asemenea și a doua zi, în a șasea zi a lunii noiembrie, la pomenirea celui între sfinți a părintelui nostru Pavel Mărturisitorul, a săvârșit dumnezeieștile Taine în biserică și a învățat pe frați. Apoi a fost și la cântarea Vecerniei în acea zi. După aceea, intrând cuviosul în chilie, s-a culcat în pat și iarăși a început a boli foarte rău, și a zăcut patru zile; iar a cincea zi a fost sfârșitul durerilor lui și începutul vieții celei de veci.

Deci, apropiindu-se cuviosul de mutarea din viață, s-au adunat la dânsul mulțime de frați care plângeau pentru dânsul, ca pentru părintele și învățătorul lor. Iar el, uitându-se spre dâșii, a lăcrimat puțin și a zis:

„Iată, părinților și fraților, a sosit sfârșitul vieții mele și toți vom bea acest pahar de obște, unii mai

curînd, iar alții mai târziu, și nimeni nu va scăpa de paharul acesta. Deci eu mă duc pe calea pe care au mers părinții noștri, acolo unde este viața cea veșnică, iar mai ales unde este Dumnezeu, pe Care L-a iubit sufletul meu, Căruia m-am numit rob, deși n-am săvârșit cele ale robului. Iar voi, fraților și fiii mei iubiți, petreceți în cuvintele mele pe care le-am dat vouă și țineți credința cea dreaptă și viața cea drept credincioasă.

Știți că n-am încetat a vă vesti vouă cuvântul lui Dumnezeu, și în sobor și îndeosebi. Iar acum cu sârguință vă rog aveți-le pe acelea în mințile voastre și le păziți pentru că am grijă de voi, ca fără de prihană să vă duceți de aici. Iar eu, de voi avea îndrăzneală înaintea Domnului, făgăduiesc să-L rog pentru voi, ca totdeauna să înainteze mănăstirea voastră spre bine și că fiecare dintre voi să aibă mai multă sporire în faptele cele bune, cu ajutorul lui Dumnezeu”.

Acestea zicând cuviosul și dând tuturor sărutarea cea mai de pe urmă și iertare, a poruncit ucenicilor să ia lumânări în mâini și să înceapă cântarea pentru ieșirea sufletului. Și stând ucenicii în jurul patului, cântau: Fericiți cei fără de prihană, care umblă în legea lui Domnului. Și cântând, au ajuns la cuvintele acestea: În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat. Atunci

Cuviosul Teodor, la aceste cuvinte, și-a dat sufletul său, pe care, luându-l îngerii lui Dumnezeu, l-au dus înaintea scaunului Stăpânului, precum cu adevărat s-a arătat prin mărturisirea Cuviosului Ilarion de la Dalmat. Pentru că acela, în ziua în care s-a mutat fericitul Teodor, adică în a unsprezecea zi a lunii noiembrie, la pomenirea Sfântului Mucenic Mina, umblând prin grădină și citind psalmii lui David, a auzit niște glasuri minunate și a mirosit o bună mireasmă. Deci minunându-se, se întreba de unde sunt acelea.

Și uitându-se în văzduh, a văzut mulțime de cete fără de număr, în haine albe strălucind, cu fețele luminoase și, pogorându-se din cer cu cântări, au ieșit într-o întâmpinarea unui bărbat cinstit. Acestea văzându-le fericitul Ilarion, a căzut la pământ cu multă spaimă și a auzit pe cineva zicând către dânsul: „Iată sufletul lui Teodor, egumenul mănăstirii Studitului, care a pătimit până la sânge pentru sfintele icoane și a răbdat până la sfârșit într-o necazură; iar acum adormind, cu prăznuire se suie la cer, întâmpinându-l pe el puterile cele cerești”.

Acea vedenie, fericitul Ilarion a vestit-o și altor părinți îmbunătățiți. Și a însemnat ceasul și ziua vedeniei aceleia, ce se făcuse; iar după câțiva vreme s-a înștiințat cum că atunci a răposat

Sfântul Teodor Studitul, cel vrednic de laudă și a trecut de pe pământ la cer. Deci multe minuni a făcut cuviosul părintele nostru Teodor, și în viața sa și după moarte, din care vom povesti puține pentru folosul tuturor.

Un oarecare Leon, primitor de străini, atunci când se întorcea Cuviosul Teodor din surghiun, l-a odihnit în casa sa. Iar după puțină vreme, acest Leon a adus mireasă fiului său, și vrând să se săvârșească nunta, îndată a căzut mireasa într-o boală cumplită și zăcea fiind cuprinsă de fierbințeli, încât toți deznădăjduiseră de viața ei. Iar Leon a trimis la cuviosul, vestindu-i ceea ce i s-a întâmplat și rugându-l ca să le ajute cu rugăciunile sale. Cuviosul, binecuvântând untdelemn, l-a trimis lui Leon, poruncindu-i să ungă cu dânsul pe cea bolnavă. Făcându-se aceasta, îndată s-a sculat mireasa sănătoasă, ca și cum n-ar fi fost bolnavă niciodată.

Altă dată, Leon, mergând singur la un sat departe, pentru o treabă oarecare, l-a întâmpinat în cale o fiară ce se numește râs, care văzând pe Leon s-a repezit asupra lui, vrând să-l muște. Iar Leon a chemat cu glas mare numele Cuviosului părinte Teodor și fiara îndată ce a auzit numele sfântului a stat, apoi s-a abătut din cale și a fugit; iar Leon rămânând nevătămat de fiară, s-a dus în calea sa.

O femeie ce pătimea de duh necurat a fost adusă la Cuviosul, și atât era de cumplit duhul într-însa care o muncea, încât singură, neștiind durerea, își rupea carnea de pe dânsa și o mânca. Cuviosul, văzând pătimirea ei, s-a mâhnit pentru dânsa și a făcut cu mâna semnul crucii pe capul ei, apoi a citit peste dânsa rugăciunea de certare a duhului și îndată a ieșit dintr-însa duhul cel necurat și a fugit, fiind izgonit de rugăciunea cuviosului.

Altă femeie, fiind de neam de boier, a povestit lucrul acesta fericitului Sofronie, care a fost egumen, după mutarea Cuviosului Teodor.

„Odată - zicea ea - s-a aprins casa mea, pe care înconjurând-o focul, ardeau cu flăcări toate cele dintr-însa; și nu se putea potoli focul nici cu turnarea apei, nici în alt chip; iar eu eram în foarte mare necaz și nu mă pricepeam ce să fac. Atunci mi-am adus aminte de o scrisoare a Cuviosului Teodor, ce era la mine, și care cu puțină vreme mai înainte sosise de la el. Deci, mi-a venit în gând să o arunc în foc, că doar cumva se va rușina focul de scrisoarea scrisă de mâna cea sfântă și va conțeni puțin arderea. Făcând așa cum am gândit, am aruncat scrisoarea aceea asupra văpăii care se înălța și am zis astfel: „Sfinte Teodore, ajută-mi mie roabei tale, care sunt în nevoie”. Și îndată am văzut puterea cea grozavă a focului slăbind și stingându-

se”. Așa de mult putea chemarea numelui acestui plăcut a lui Dumnezeu.

Un asemenea lucru spunea și Sofronie cel mai sus pomenit:

„Mergeam odată, zicea el, la Paflagonia împreună cu fericitul Nicolae, următorul și împreună pătimitorul marelui Teodor. Fiind pe cale și făcându-se seară ne-am odihnit într-un câmp unde era mult fin cosit, și acolo erau câțiva ostași care, pentru că întârziaseră, au stat în același câmp și, aprinzând foc, își coceau bucate. După aceasta în noaptea aceea s-a întins focul și a cuprins tot fânul. Ostașii deșteptându-se, îndată s-au pornit toți asupra noastră părîndu-li-se că noi am făcut această faptă, și voiau să-și pună mâinile asupra noastră și să ne chinuiască. Noi, nepricepând ce să facem, am chemat în ajutor pe marele Teodor, zicând: „Părinte cuvioase, ajută-ne și ne izbăvește pe noi cu rugăciunile tale, de năpasta ce a venit cu nedreptate asupra noastră”. Zicând acestea noi, îndată a început o ploaie mare și focul s-a stins de tot. Ostașii văzând această minune, s-au întors către noi cu blândețe și, căzând, își cereau iertare”.

În insulele Sardiniei era un bărbat oarecare foarte credincios, care avea la dânsul cuvinte de

învățătură ale Cuviosului Teodor și le citea cu sârguința. Acela iubea și cântările care sunt alcătuite de acest sfânt părinte, ce se cântă în postul cel mare, adică Triodul sau trei cântări. Niște călugări răucredincioși, trecând pe cale, s-au dus și au găzduit la acest bărbat, în vremea postului mare. Ei, văzând cântările și cuvintele făcute de Cuviosul Teodor, au început a le huli, zicând că nu sunt alcătuite după înțelegere, și sunt pline de nebunie. Bărbatul acela care îi găzduia, auzind acestea, s-a schimbat și de atunci nu mai citea cuvintele cuviosului cele folositoare, nici cântările lui nu le mai cânta la pravila Utreniei, precum avea obiceiul mai înainte.

Răzvrătindu-se astfel, i s-a arătat într-o noapte Cuviosul Teodor, mic la stat precum în viață, palid la față și pleșuv la cap, și mergeau în urma lui alți călugări ținând în mâini toiege, cu care a poruncit să-l bată pe cel răzvrătit. Acela fiind bătut, sfântul îi zicea: „Pentru ce ai lepădat cu necredință scrisorile mele pe care mai înainte le iubeai și le cinsteai? Pentru ce n-ai socotit aceasta, că dacă n-ar fi cunoscut Biserica lui Dumnezeu folos într-însele nu le-ar fi primit? Căci nu sunt cuvinte mincinoase și cu meșteșug, nici nu sunt așezate în chipuri ritoricești, ci sunt cu totul sănătoase și smerite, care pot a zdrobi inima și a umili sufletul, pentru că sunt dulci și cu adevărat folositoare celor

ce vor să se mântuiască”. Certând astfel pe cel răzvrătit, s-a dus.

Apoi făcându-se ziuă, bărbatul acela zăcea în pat, având trupul plin de vânătăi din bătaie, pe care le arăta tuturor, spunându-le despre certarea ce i s-a făcut. Apoi îndată a izgonit din casa sa cu necinste pe călugării aceia care l-au înșelat, ca pe unii ce au fost pricinuitori de greșeala lui și de certarea aceea. Iar spre Cuviosul Teodor a câștigat mai multă credință decât înainte și cu dragoste citea scripturile și cântările alcătuite de dânsul, și-l rugă ca să-i ierte greșeala aceea.

Dar și la mormântul cuviosului se făceau multe tămăduiri. Un îndrăcit oarecare a venit la mormântul lui și i s-a arătat cuviosul în vis, dându-i binecuvântare, și l-a făcut sănătos. Deșteptându-se omul acela s-a simțit liber de muncirea vrăjmașului și slăvea pe Dumnezeu și pe plăcutul Său, Cuviosul Teodor.

Alt om a mâncat bucate otrăvite și toate cele dinăuntru lui erau cuprinse de durere, încât se apropia de moarte. Acesta a luat untdelemn din candela ce ardea lângă mormântul cuviosului și a turnat în gura sa și îndată a ieșit acea otravă purtătoare de moarte; apoi, căpătând sănătate, a petrecut de aici încolo fără vătămare. Altul era

foarte bolnav de stomac, și numai cât a privit către icoana cuviosului și a chemat numele său, îndată s-a făcut sănătos.

Un altul, fiind cuprins de frică, nu a mai putut vorbi, fugind de toți și înspăimântându-se. Acesta, fiind dus la mormântul cuviosului și fiind uns cu untdelemn, îndată s-a izbăvit de acea patimă și, având simțirile întregi, dădea mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său.

Și multe alte minuni se săvârșeau prin rugăciunile Cuviosului Teodor, lângă mormântul lui, întru slava lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat, Căruia se cuvine și de la noi cinste și închinăciune, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

